

SD-008

Gemeenschappelijke probleemdefinitie als
oplossing bij een stagnerend proces

Definitieve rapportage

Mw drs. I. Canter Cremers (Royal Haskoning, destijds IWACO)

Mw ir. L. Schipper (Royal Haskoning, destijds IWACO)

Mw dr. A.C. Belfroid (VU Amsterdam)

december 2001

Gouda, SKB

Stichting Kennisontwikkeling Kennisoverdracht Bodem

Auteursrechten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze opgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van SKB.

Het is toegestaan overeenkomstig artikel 15a Auteurswet 1912 gegevens uit deze uitgave te citeren in artikelen, scripties en boeken mits de bron op duidelijke wijze wordt vermeld, alsmede de aanduiding van de maker, indien deze in de bron voorkomt, "©"Gemeenschappelijke probleemdefinitie als oplossing bij een stagnerend proces", december 2001, SKB, Gouda."

Aansprakelijkheid

SKB en degenen die aan deze publicatie hebben meegewerkt, hebben een zo groot mogelijke zorgvuldigheid betracht bij het samenstellen van deze uitgave. Nochtans moet de mogelijkheid niet worden uitgesloten dat er toch fouten en onvolledigheden in deze uitgave voorkomen. Ieder gebruik van deze uitgave en gegevens daaruit is geheel voor eigen risico van de gebruiker en SKB sluit, mede ten behoeve van al degenen die aan deze uitgave hebben meegewerkt, iedere aansprakelijkheid uit voor schade die mocht voortvloeien uit het gebruik van deze uitgave en de daarin opgenomen gegevens, tenzij de schade mocht voortvloeien uit opzet of grove schuld zijdens SKB en/of degenen die aan deze uitgave hebben meegewerkt.

Titel rapport

Gemeenschappelijke probleemdefinitie als oplossing bij een stagnerend proces

Definitieve rapportage

SKB rapportnummer

SD-008

Project rapportnummer

SD-008

Auteur(s)

Mw. drs. I. Canter Cremers

Mw. ir. L. Schipper

Mw. dr. A.C. Belfroid

Aantal bladzijden

Rapport: 24

Bijlagen: 1

Uitvoerende organisatie(s) (Consortium)

Royal Haskoning (destijds IWACO) (mw. drs. I. Canter Cremers en mw. L. Schipper, tel. 010-2865432)

VU Amsterdam (mw. dr. A.C. Belfroid, tel. 020-4449555)

Uitgever

SKB, Gouda

Samenvatting

In dit project wordt getracht een bijdrage te leveren aan het project 'Actief Bodembeheer Alblasserwaard en Vijfheerenlanden'. Doel van dit Actief Bodembeheer project is het ontwikkelen van een gebiedsvisie met betrekking tot bodem en het opstellen van een bodembeheerplan ten behoeve van grondverzet. Dit project is gestagneerd.

Het doel van deze studie is de percepties, belangen en opvattingen van de betrokkenen ten aanzien van bodemkwaliteit inzichtelijk te maken. Met dit inzicht bij alle betrokkenen kan getracht worden het besluitvormingsproces vlot te trekken. In dit project wordt gebruik gemaakt van de methode RAAKS.

Deze studie maakt duidelijk om welke redenen het besluitvormingsproces in het project actief bodembeheer is gestagneerd. Duidelijk is geworden dat er een verschil bestaat in belangen en doelstellingen en een verschil in kennis en informatie tussen de actoren die betrokken zijn bij het project Actief Bodembeheer in de Alblasserwaard.

Trefwoorden**Gecontroleerde termen:****Vrije trefwoorden:**

Titel project

Gemeenschappelijke probleemdefinitie als oplossing bij een stagnerend proces

Projectleiding

Royal Haskoning (destijds IWACO),

mw. drs. I. Canter Cremers en

mw ir. L. Schipper (010-2865432)

Dit rapport is verkrijgbaar bij:

SKB, Postbus 420, 2800 AK Gouda

INHOUD

		SAMENVATTING	V
Hoofdstuk	1	INLEIDING	1
	1.1	Achtergrond	1
	1.2	Doel	2
	1.3	Leeswijzer	2
Hoofdstuk	2	BESCHRIJVING PROJECT ACTIEF BODEMBEHEER	3
	2.1	Project Actief Bodembeheer	3
	2.2	Het gebiedsgerichte project	3
	2.3	Koppeling Actief Bodembeheer en Gebiedsgericht project	4
	2.4	Stand van zaken	4
Hoofdstuk	3	BESCHRIJVING AANPAK	5
Hoofdstuk	4	NETWERKANALYSE	7
	4.1	Netwerk project Actief Bodembeheer	7
	4.2	Netwerk Gebiedsgericht project A & V	7
Hoofdstuk	5	ANALYSE VAN DOELEN EN BELANGEN VAN RELEVANTE ACTOREN	13
	5.1	Beschrijving van doelen en belangen van actoren	13
	5.2	Taken en rollen actoren	15
Hoofdstuk	6	EVALUATIE EN TOETSING	17
	6.1	Vershil in doelstellingen en belangen in relatie tot rol	17
	6.2	Vershil in kennis en inzichten tussen de actoren	18
Hoofdstuk	7	CONCLUSIE	19
Hoofdstuk	8	AANBEVELINGEN	21
		LITERATUUR	23
Bijlage	A	VRAGENLIJST	

SAMENVATTING

Gemeenschappelijke probleemdefinitie als oplossing bij een stagnerend proces

In dit project wordt getracht een bijdrage te leveren aan het project 'Actief Bodembeheer Alblasserwaard en Vijfheerenlanden'. Doel van dit Actief Bodembeheer project is het ontwikkelen van een gebiedsvisie met betrekking tot bodem en het opstellen van een bodembeheerplan ten behoeve van grondverzet. Dit project is gestagneerd.

Het doel van deze studie is de percepties, belangen en opvattingen van de betrokkenen ten aanzien van bodemkwaliteit inzichtelijk te maken. Met dit inzicht bij alle betrokkenen kan getracht worden het besluitvormingsproces vlot te trekken. In dit project wordt gebruik gemaakt van de methode RAAKS.

Deze studie maakt duidelijk om welke redenen het besluitvormingsproces in het project actief bodembeheer is gestagneerd. Duidelijk is geworden dat er een verschil bestaat in belangen en doelstellingen en een verschil in kennis en informatie tussen de actoren die betrokken zijn bij het project Actief Bodembeheer in de Alblasserwaard.

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

Bij besluitvorming over bodemkwaliteit en -verontreiniging zijn veelal meerdere partijen betrokken. Idealiter hebben alle betrokken partijen dezelfde insteek zodat de besluitvorming optimaal verloopt. Veelal is hiervan echter geen sprake omdat iedere betrokken partij eigen belangen en opvattingen heeft. Indien deze belangen en opvattingen niet met elkaar stroken kan het resultaat zijn dat het besluitvormingsproces stagneert. Dit is gebeurd in het project 'Actief Bodembeheer Alblasserwaard en Vijfheerenlanden'.

1.1 Achtergrond

Het doel van het project 'Actief Bodembeheer' is het ontwikkelen van een gebiedsvisie met betrekking tot de bodem en het opstellen van een bodembeheerplan ten behoeve van grondverzet. Voor een gedetailleerde beschrijving van het project wordt verwezen naar hoofdstuk 2. Binnen een dergelijk project is het lastig om met de verschillende expertises en belangen consensus te bereiken over de noodzaak van actief bodembeheer en de daarmee samenhangende informatiebehoefte. Zo zal de natuurbeheerder willen weten welke consequenties bodemkwaliteit heeft voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, de instanties die grond aankopen willen weten of de grond schoon is, de gemeente of hergebruik van grond mogelijk is en de landbouwer of de bodemkwaliteit geen consequenties heeft voor zijn bedrijfsvoering. De verschillen tussen de partijen zijn karakteristiek. Het is niet strikt noodzakelijk om bij het formuleren van de informatiebehoefte ten aanzien van bodemkwaliteit deze verschillen te reduceren. Men moet deze juist positief benutten. Met andere woorden: het is heel goed mogelijk om vanuit verschillende vertrekpunten tot een gezamenlijk gedragen probleemdefiniëring te komen. Om dit mogelijk te maken is echter inzicht nodig in de verschillen in dynamiek, percepties en opvattingen van de betrokkenen. Op basis van dit inzicht is het mogelijk om voor iedere betrokkene die antwoorden te genereren die nodig zijn voor een goed verloop van het besluitvormingsproces.

Een methode om de stagnatie van het project 'Actief Bodembeheer Alblasserwaard en Vijfheerenlanden' te doorbreken is het gezamenlijk definiëren van de rol van bodemkwaliteit binnen het gebiedsgerichte project door alle betrokken partijen. Van belang is daarbij dat gezocht wordt naar de balans tussen milieuhygiënische aspecten en de maatschappelijke randvoorwaarden rond de uitvoering van het gebiedsgerichte project. Deze volgt uit het inzicht in de percepties, belangen en opvattingen van de betrokkenen.

Om te komen tot een gezamenlijke probleemdefinitie worden drie fasen onderscheiden, namelijk:

- een voorbereidende fase;
- uitwerking van theoretisch kader en uitvoering;
- formulering van de gemeenschappelijke probleemdefinitie en identificatie van informatiebehoefte (zie ook offerte).

In de voorbereidende fase worden de verbanden tussen partijen en organisaties en hun positie in het besluitvormingsproces in kaart gebracht alsmede de belangen en opvattingen die hierin spelen. In de tweede fase wordt het theoretische kader van de te volgen aanpak verder uitgewerkt. Dit kader dient als leidraad voor verdere activiteiten in deze fase: een brede interviewronde in combinatie met een beschrijving van het besluitvormingsproces in termen van tijd en verantwoordelijkheden. In de daaropvolgende fase wordt de visie van de verschillende partijen op bodemkwaliteit geïnventariseerd. Deze dient als vertrekpunt voor de formulering van de ge-

meenschappelijke probleemdefinitie en de daaraan gekoppelde informatiebehoefte. Deze rapportage richt zich op de analyse van de betrokken partijen en hun belangen.

1.2 Doel

Het doel van deze studie is de percepties, belangen en opvattingen van de betrokkenen ten aanzien van bodemkwaliteit inzichtelijk te maken. Met dit inzicht bij alle betrokkenen kan getracht worden het besluitvormingsproces vlot te trekken. In dit project wordt gebruik gemaakt van de methode RAAKS.

1.3 Leeswijzer

In deze fase van het onderzoek is een netwerkanalyse uitgevoerd. Dit is van belang om de partijen en organisaties te identificeren die een belang hebben bij de besluitvorming rondom de uitvoering van het convenant Alblasserwaard/Vijfheerenlanden en het plan van aanpak actief bodembeheer. Het resultaat van deze analyse is een overzicht van relevante personen en organisaties en hun plaats en positie in het besluitvormingsproces. De analyse heeft plaatsgevonden middels het bestuderen van relevante documenten en het afnemen van een beperkt aantal interviews.

Het nu voorliggende rapport bevat een beschrijving van de percepties en opvattingen, alsmede handvaten voor het weer op gang brengen van het project. In hoofdstuk 2 wordt het project 'Actief Bodembeheer' beschreven. In hoofdstuk 3 is een beschrijving van de gevolgde werkwijze opgenomen. De resultaten van het onderzoek komen aan de orde in de hoofdstukken 4 en 5. In hoofdstuk 6 worden deze resultaten geanalyseerd. Het rapport wordt afgesloten met de conclusies (hoofdstuk 7) en aanbevelingen (hoofdstuk 8).

HOOFDSTUK 2

BESCHRIJVING PROJECT ACTIEF BODEMBEHEER

De case van dit onderzoek is het project Actief Bodembeheer Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, dat hieronder kort wordt beschreven. Daarnaast wordt hier kort het project Gebiedsgericht Milieubeleid beschreven, omdat er een belangrijke koppeling bestaat met dit project.

2.1 Project Actief Bodembeheer

Een groot aantal gemeenten in de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden (Giessenlanden, Graafstroom, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Liesveld, Nieuw-Lekkerland en Zederik) hebben het voornemen om Actief Bodembeheer vorm en inhoud te geven in subregionaal verband. Hiermee willen de gemeenten de onderstaande doelstellingen verwezenlijken:

- het ontwikkelen van één gebiedsvisie met betrekking tot de bodem, vastgelegd in een subregionale beleidsnota;
- het realiseren van bodemkwaliteitskaarten (BKK) in het kader van de Vrijstellingsregeling Grondverzet, die geldig zijn voor het gehele gebied;
- het opstellen van een bodembeheerplan dat het gehele gebied betreft ten behoeve van grondverzet;
- meer uniformiteit in het gebied ten aanzien van bodembeleid.

De overwegingen om te kiezen voor een aanpak in subregionaal verband zijn:

- het gezamenlijk opstellen van bodemkwaliteitskaarten en het formuleren van een gezamenlijk beleid beperkt de kosten van het opzetten van Actief Bodembeheer;
- hergebruik van vrijkomende (verontreinigde) grond als bodem is niet meer beperkt tot het gemeentelijk grondgebied. Dit vergroot de kansen op hergebruik en daarmee afzet van de grond;
- meer uniformiteit in het gebied.

Naast bovengenoemde gemeenten zijn bij het project de Milieudienst Zuid-Holland Zuid en de provincie Zuid-Holland betrokken.

Vijf gemeenten hebben in 1999 de intentie uitgesproken om Actief Bodembeheer te ontwikkelen in subregionaal verband. Waarschijnlijk zullen de twee andere gemeenten in 2001 de intentie uitspreken om door te gaan met het project. In vervolg op de intentie-uitspraak van de gemeenten is een plan van aanpak opgesteld wat dieper en concreter ingaat op de uitvoering daarvan. Het plan van aanpak verkeert momenteel in de conceptfase. Het is ambtelijk afgestemd, maar nog niet bestuurlijk vastgesteld.

2.2 Het gebiedsgerichte project

In de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden is in 1996 met 25 partijen (zowel overheid als maatschappelijke organisaties) een gebiedsgericht convenant afgesloten dat is gericht op sociale leefbaarheid, economische vitaliteit, agrarisch natuurbeheer, landschapsbeheer, recreatie, water en milieu. Een belangrijke aanleiding voor de start van het gebiedsgerichte project was de wens om meer dynamiek in de regio te krijgen. Problemen in het gebied waren onder meer de beperkte mogelijkheden voor woningbouw en bedrijfsvestiging en het vertrek van de jeugd uit het gebied. Daarnaast stond het gebied ook onder planologische druk van nabijgelegen grote steden. Ook leefde de wens om het areaal natuurgebied uit te breiden, alleen bij voorkeur niet via de klassieke wijze van grondaankoop. Het gebiedsgerichte project biedt voor dergelijke initiatieven de aanknopingspunten.

Zoals eerder gesteld participeren een groot aantal partijen in het gebiedsgerichte project. Door één van de geïnterviewden werd opgemerkt dat een meerwaarde van het gebiedsgerichte project daardoor is dat de samenwerking tussen verschillende partijen tot stand is gebracht. Hierdoor heeft men over en weer meer begrip voor elkaars standpunten gekregen.

Voor financiering van gebiedsgerichte projecten is er een nieuwe financieringsregeling, de zgn. SGB-regeling (Stimuleringsregeling Gebiedsgericht Beleid). Deze regeling is per 1 januari 2001 gedeeltelijk ingegaan. In het kort komt het erop neer dat het Rijk afspraken maakt met de provincie over te bereiken doelen in een bepaald gebied en de financiering die daarbij hoort middels een gebiedscontract. De provincie beheert vervolgens de financiën voor het gebied. Voordeel is dat er meer integraal beleid gevoerd kan worden en er sprake is van een meerjarenfinanciering. Het is daarvoor wel noodzakelijk dat er in een dergelijk gebiedsgericht project een aantal thema's, waaronder milieu zijn opgenomen, dat operationele doelen zijn geformuleerd en dat een meerjarenprogramma wordt opgesteld. Afgelopen jaar is met behulp van een praktijktoets onderzocht of het gebiedsgerichte project A&V omgevormd kan worden naar de eisen zoals de SGB die stelt.

2.3 Koppeling Actief Bodembeheer en Gebiedsgericht project

Voorgesteld is om ook het project Actief Bodembeheer onder de paraplu van het gebiedsgerichte project te brengen. Voor het jaar 2000 en 2001 is subsidie aangevraagd in het kader van de BGM-regeling (Bijdrageregeling Gebiedsgericht Milieubeleid). Toekenning van deze subsidie wordt in de loop van het jaar verwacht. De subsidieregeling wordt vanaf 2001 waarschijnlijk gedeeltelijk en vanaf 2002 volledig overgenomen door de SGB-2000. Met het onderbrengen van het project Actief Bodembeheer in het Gebiedsgerichte project kan invulling gegeven worden aan het thema milieu. Koppeling aan het Gebiedsgerichte project heeft voor het project Actief Bodembeheer als voordeel dat, naast de mogelijkheid tot financiering, het draagvlak voor het project aanzienlijk kan worden vergroot.

2.4 Stand van zaken

De bedoeling is om actief bodembeheer zo integraal mogelijk vorm te geven. Afstemming met andere sectoren en belangen zou idealiter plaats vinden binnen het gebiedsgerichte project. Vanuit de gemeenten wordt draagvlak in de streek voor de uitvoering (en daarmee financiering) van het project Actief Bodembeheer als zeer belangrijk beschouwd. Vanuit een klein aantal van de deelnemende partijen aan het Gebiedsgerichte project is echter zeer terughoudend gereageerd op het project Actief Bodembeheer. Door de initiatiefnemers van het project Actief Bodembeheer is geconstateerd dat de verdere uitvoering stagneert vanwege het ontbreken van steun vanuit het Gebiedsgerichte project en daarmee samenhangend de subsidiemogelijkheden.

HOOFDSTUK 3

BESCHRIJVING AANPAK

Essentieel in dit project is een goede analyse van de belangen, posities en doelen van alle actoren. Bij de uitwerking van de doelen en belangen van de actoren is gebruik gemaakt van elementen van de RAAKS-methode (een denkmodel: Rapid Appraisal of Agricultural Knowledge Systems¹). Dit is een participatieve benadering die op praktische wijze vanuit verschillende invalshoeken een kennisinfrastructuur en haar functioneren analyseert. Belangrijke uitgangspunten van RAAKS zijn:

- het gezamenlijk met de betrokken partijen in kaart brengen van hindernissen en kansen;
- uitgaande van de bestaande diversiteit in visie, meningen, preferenties, belangen en doelen;
- en door deze gezamenlijke analyses bij te dragen aan een betere samenwerkingklimaat en meer ruimte te creëren voor het vinden van oplossingen met draagvlak onder de betrokkenen.

Bij RAAKS worden de doelstellingen van de actoren onderverdeeld in een viertal categorieën, namelijk voorstanders, tegenstanders, volgers en verbinders. Vanuit de RAAKS benadering wordt verondersteld dat samenwerking vooral te vinden is bij organisaties binnen dezelfde categorie. In een volgend stadium kunnen dan de rollen die de actoren spelen gekoppeld worden aan taken.

De RAAKS methode bestaat uit drie stappen, die hierna verder worden toegelicht:

1. netwerkanalyse;
2. analyse van doelen en belangen van actoren;
3. evaluatie en toetsing.

Ad 1. Netwerkanalyse

Een netwerkanalyse is van belang om de partijen en organisaties (en de personen daarbinnen) te identificeren die een belang hebben bij de besluitvorming rondom de uitvoering van het convenant Alblasserwaard/Vijfheerenlanden en het plan van aanpak Actief Bodembeheer. Het resultaat van deze analyse is een overzicht van relevante personen en organisaties, alsmede hun plaats en positie in het besluitvormingsproces. De analyse heeft plaatsgevonden middels bestudering van relevante projectdocumenten binnen de provincie Zuid-Holland, de betrokken gemeenten en de Milieudienst Zuid-Holland Zuid.

Ad 2. Analyse van doelen en belangen van actoren

Door middel van interviews zijn de opvattingen en belangen rondom bodemkwaliteit bij de diverse partijen in kaart gebracht. De selectie van de te interviewen partijen is gebaseerd op de resultaten van de netwerkanalyse. Uiteindelijk zijn de volgende personen/organisaties geïnterviewd:

- programmabureau gebiedsgericht project (mevrouw Smorrenburg)
- provincie Zuid-Holland, afd. bodemsanering (de heer Houtkamp)
- WLTO (de heer Schep)
- den Hâneker (de heer Slob);
- Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (de heren Bikker, van Tuinen en Kanters)

¹ Zie hiervoor: RMNO/STOAS, Analyse Kennisdoorstroming natuurontwikkeling [1].

In bijlage A is de bij de interviews gehanteerde vragenlijst opgenomen. De vragen op deze lijst hebben tot doel om inzicht te verwerven in de visie en belangen van de partijen op het gebiedsgerichte project en meer specifiek op de rol die milieukwaliteit daarin speelt. Op basis van de resultaten uit de interviews is een analyse gemaakt waarbij voorstanders, tegenstanders, verbinders en volgers worden geïdentificeerd. Op deze manier kan beter worden beoordeeld welke rollen de actoren kunnen en willen spelen in het Actief Bodembeheer project.

Ad 3. Evaluatie en toetsing

Toetsing van de bevindingen uit de interviews heeft plaatsgevonden tijdens een discussiebijeenkomst op 14 december 2000 met vertegenwoordigers van de volgende gemeenten:

Gemeente Zederik

- De heer W. van Veeren
- De heer R. Koekkoek
- De heer H. Langhorst (hoofd Openbare werken)
- De heer J. Kooijman (afd. civiele techniek)

Gemeente Giessenlanden

- De heer M. Verspuij (afd. milieu)
- Mevrouw C. Westeneng (afd. milieu)
- De heer M. de Bruine (gemeentewerken)

Gemeente Hardinxveld-Giessendam

- De heer H. Verzijl (afd. milieu)
- De heer C. Nieuwenhuizen (afd. openbare werken)

Gemeente Nieuw-Lekkerland

- Mevrouw J. van Asch (afd. milieu)

Gemeente Leerdam

- De heer R. Ambacht (afd. milieu)
- De heer R. Bezemer (afd. civiele werken)

De informatie uit deze bijeenkomsten is integraal in deze rapportage verwerkt.

HOOFDSTUK 4

NETWERKANALYSE

In dit hoofdstuk is de structuur en het netwerk beschreven van zowel het project 'Actief Bodembeheer' als het Gebiedsgerichte project.

4.1 Netwerk project Actief Bodembeheer

De structuur van het project Actief bodembeheer is inzichtelijk gemaakt in figuur 1. Het project betreft het gebied Alblasserwaard en Vijfheerenlanden (A&V) dat onderdeel uitmaakt van de Regio Zuid-Holland Zuid (ZHZ). Het initiatief voor het project ligt bij de Milieudienst Zuid-Holland-Zuid, die tevens de verantwoordelijkheid op zich heeft genomen. De Provincie Zuid-Holland had in eerste instantie een afwachtende rol en was een factor in verband met de financiering van het project. Inmiddels echter is de rol van de Provincie nadrukkelijker geworden vanwege de taak die de Provincie heeft in het ontwikkelen van een landsdekkend beeld.

De volgende gemeenten behoren tot de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden:

- Gorinchem;
- Leerdam;
- Zederik;
- Giessenlanden;
- Graafstroom;
- Liesveld;
- Nieuw-Lekkerland;
- Hardinxveld-Giessendam.

Met uitzondering van de gemeente Gorinchem zijn deze gemeenten allen in eerste instantie betrokken bij het project Actief Bodembeheer. Vijf gemeenten hebben momenteel de intentie uitgesproken om Actief Bodembeheer te ontwikkelen in subregionaal verband. Waarschijnlijk zullen de twee andere gemeenten (Liesveld en Graafstroom) in 2001 de intentie uitspreken om door te gaan met het project. In vervolg op de intentie-uitspraak van de gemeenten is een plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak is nog niet bestuurlijk vastgesteld.

Het project is nog in de initiële fase. Dit betekent dat een duidelijke structuur nog niet aanwezig is. Vanuit de wens om het project Actief Bodembeheer onder de paraplu van het gebiedsgerichte project te laten vallen zijn ook de actoren binnen dit laatste project van belang, namelijk hoogheemraadschap, zuiveringsschap, natuur- en milieuoorganisaties en boeren/landeigenaars, deels vertegenwoordigd door de WLTO. Deze actoren hebben binnen het project Actief bodembeheer nog geen duidelijke plaats.

4.2 Netwerk Gebiedsgericht project A & V

De organisatie van het gebiedsgerichte project is geëvalueerd en vervolgens gewijzigd. Onderdeel van de evaluatie vormde de voortgang van de aan het convenant opgehangen uitvoeringsacties. Het voornemen is om tegelijk met de start van de nieuwe projectorganisatie een nieuw uitvoeringsprogramma op te stellen. In de huidige organisatie kent het project de volgende structuur (zie ook figuur 2).

Uitgangspunt van het gebiedsgerichte project is het *Convenant Alblasserwaard / Vijfheerenlanden*. Dit convenant is ondertekend door de provincie Zuid-Holland, de regio Zuid-Holland-Zuid, negen gemeenten, het Hoogheemraadschap A&V, het Zuiveringsschap Hollandse Eilanden en

Waarden, de landbouworganisaties, de natuur-, landschaps- en milieuorganisaties, de regionale VVV en Kamer van Koophandel, de vrouwenorganisaties en het waterleidingbedrijf WZHO. Daarmee zijn al deze partijen in meer of mindere mate ook betrokken bij het Gebiedsgerichte project.

De uitvoering van het project ligt bij het *programmabureau*. Dit bureau, waarvoor nu gelden worden gegenereerd, moet nog worden opgericht. De programmaleider is momenteel een ambtenaar van de provincie Zuid-Holland, mevrouw J. Cerfontaine. Daarnaast is een ambtenaar van de regio ZHZ betrokken als secretaris, de heer E. v.d. Dam. Op het moment dat het programmabureau is opgericht wordt het aandeel van de provincie in de organisatie verminderd.

Naast het programmabureau bestaat een *Gebiedscommissie*. Deze komt circa drie maal per jaar bijeen. Hierin participeren alle ondertekenaars op bestuurlijk niveau. De gebiedscommissie fungeert als stuurgroep van het project. Voorzitter is nu de burgemeester van Hardinxveld-Giessendam, de heer Noordergraaf.

De *kerncommissie* is een soort van dagelijks bestuur. Hierin zitten zes bestuurders, die allemaal portefeuillehouder/voorzitter van één thema(werkgroep) zijn. In totaal zijn er zes thema's. Voorzitter is evenals bij de Gebiedscommissie de heer Noordergraaf.

Actief Bodembeheer Alblasserwaard/Vijfheerenlanden

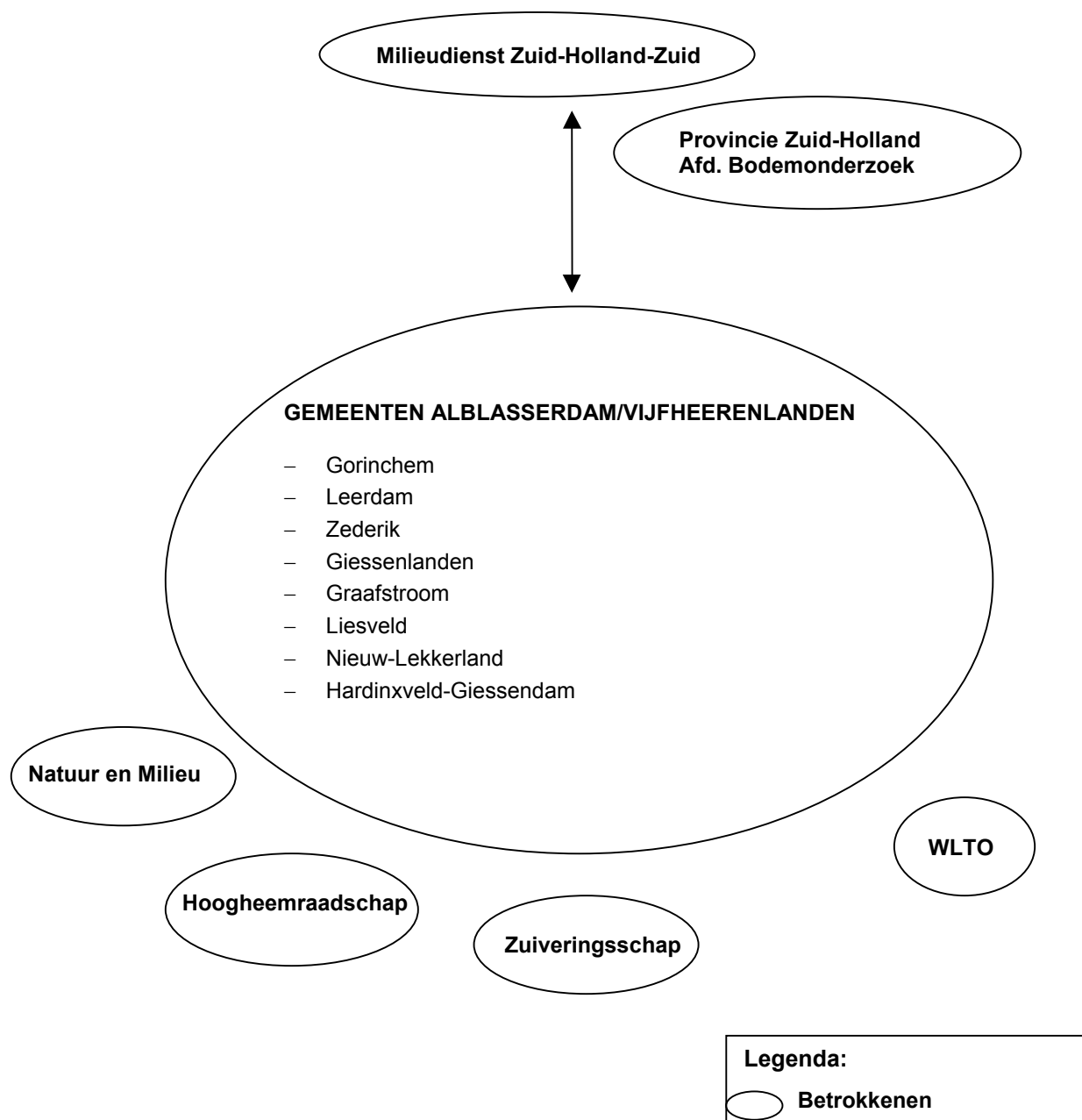

Fig. 1. Netwerk project Actief Bodembeheer.

GEBIEDSGERICHT PROJECT ALBLASSERWAARD/VIJFHEERENLANDEN

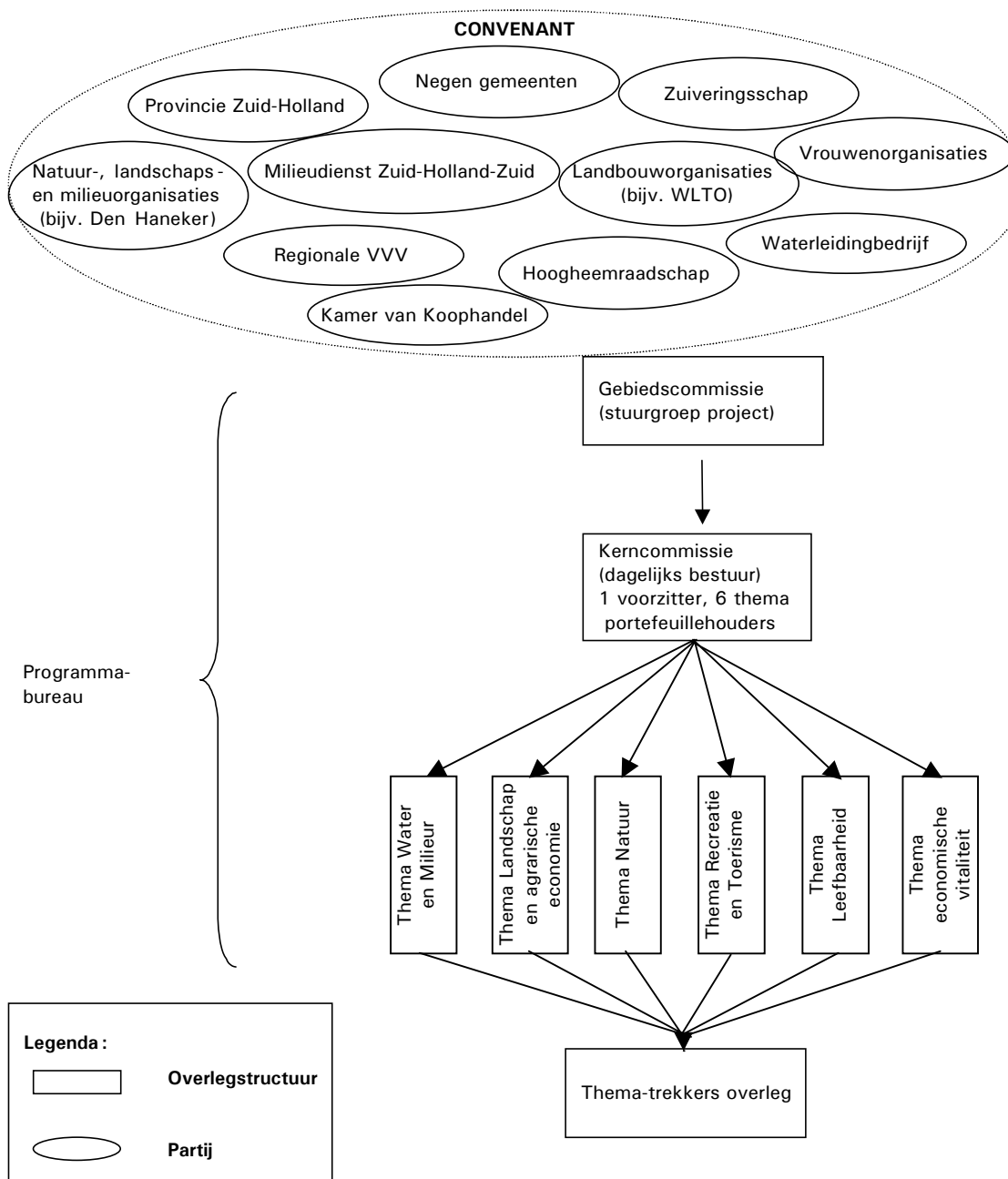

Fig. 2. Netwerk gebiedsgericht project Alblasserwaard/Vijfheerenlanden.

De portefeuillehouders van de verschillende thema's zijn afkomstig uit diverse ambtelijke en maatschappelijke organisaties (zie ook tabel 1).

Tabel 1. Portefeuillehouders en trekkers van thema's.

Thema	Portefeuillehouder	Functie portefeuillehouder	Thematrekker	Functie thematrekker
Voorzitter	De heer Noordergraaf	Burgemeester Hardinxveld-Giessendam	De heer Noordergraaf	Burgemeester Hardinxveld-Giessendam
Water en Milieu	De heer Bikker	Plaatsvervangend dijkgraaf van Hoogheemraadschap Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	Dhr. E. van Tuinen	Medewerker Hoogheemraadschap A&V
Landschap en agrarische economie	De heer Schep	Bestuurslid WLTO (landbouworganisatie)	Dhr. S. Veerman	Landschapscoördinator
Natuur	De heer Slob	Voorzitter 'Den Hâneker'	Dhr. Slob	Voorzitter 'Den Hâneker'
Recreatie en Toerisme	De heer Van Veelen	Burgemeester Leerdam	Dhr. Veerman	Landschapscoördinator
Leefbaarheid	De heer Van Belzen	Burgemeester Graafstroom	Mw. Van Wijn-gaarden	Ambtenaar gemeente Nieuw Lekkerland
Economische vitaliteit	Nog onbekend	Nog onbekend	Dhr. De Bruin/Dhr. J. Gadella	Medewerker KvK Riviereland resp. ambtenaar bestuursdienst ZHZ

De *themagroepen en -trekkers* zijn vooral verantwoordelijk voor de inhoud (opstellen meerjarenprogramma's, formuleren doelen etc.) van hun thema. In de themagroepen zijn de voor dat thema meest relevante partijen vertegenwoordigd. Elk thema kent een ambtelijke thematrekker (zie eveneens tabel 1), die tevens de themawerkgroepen voorziet. Op deze wijze worden de verschillende ambtelijke organisaties betrokken in het gebiedsgerichte project. De thematrekkers hebben ook een eigen afstemmingsoverleg.

Om de betrokkenheid van het project te vergroten is per gemeente een contactambtenaar aangewezen. Ook deze ambtenaren hebben hun eigen overleg, het *contactambtenarenoverleg*. Dit is niet in figuur 2 opgenomen.

Het gebiedsgerichte project A&V is een van de erkende gebiedsgerichte projecten in het kader van de *Groene-Hartorganisatie*. Een groot gedeelte van de A&V ligt in het Groene Hart. De voorzitter van de gebieds- en kerncommissie (de heer Noordergraaf) vertegenwoordigt de regio Zuid-Holland in het Bestuurlijke Platform Groene Hart. Ambtelijk neemt de secretaris van het programmabureau van het gebiedsgerichte project, de heer E. v.d. Dam, namens de regio Zuid-Holland Zuid deel aan het Groene-Hartteam.

In het gebied A&V bestaan diverse contacten tussen alle partijen, mede dankzij het gebiedsgerichte project. Met name de vertegenwoordiger van de WLTO heeft ten gevolge van zijn netwerk en bestuursfuncties veel contacten met de organisaties in het gebied. De gemeenten, in de persoon van de ambtenaren, lijken de minste contacten met de overige actoren te hebben.

ANALYSE VAN DOELEN EN BELANGEN VAN RELEVANTE ACTOREN

5.1 Beschrijving van doelen en belangen van actoren

In het voorgaande hoofdstuk zijn de actoren gepositioneerd die betrokken zijn bij de projecten actief bodembeheer en het gebiedsgerichte project A&V. In dit hoofdstuk worden de belangen en doelen van genoemde actoren besproken die relevant zijn in het kader van het project Actief Bodembeheer:

Milieudienst Zuid-Holland Zuid

Deze actor is, mede op verzoek van de gemeenten, initiatiefnemer van het project 'Actief Bodembeheer'. De redenen om te kiezen voor een aanpak in subregionaal verband waren het vergroten van de kansen op hergebruik en afzet van (licht verontreinigde) grond. Hergebruik van verontreinigde grond leidt namelijk in veel gevallen tot kostenbesparingen bij de leveranciers en bij de afnemers van de grond. Het gezamenlijk realiseren van het hergebruiksbeleid heeft daarbij tevens als voordeel dat ook de kosten van het opstellen van de daarvoor benodigde bodemkwaliteitskaarten en bodembeheersplannen per gemeente lager zijn. Daarnaast leidt het opstellen van een gebiedsvisie met betrekking tot bodem en een bodembeheerplan op termijn tot een betere bodemkwaliteit -en daarmee milieukwaliteit- in het gebied.

Provincie Zuid-Holland, afdeling bodemsanering

Een belangrijke betrokkenheid van de provincie bij de bodemkwaliteit is essentieel in de uitvoering van één van de doelstellingen van het NMP-3, waarin is gesteld dat vóór 2005 alle bodemverontreinigingen in Nederland in kaart gebracht moeten zijn. Dit zogenaamd landsdekkend beeld bestaat uit twee onderdelen die elkaar aanvullen:

- *de werkvoorraad*. Dit is een overzicht van alle ernstig verontreinigde locaties waarbij vervolgacties nodig zijn. De bodemoverheden (dus ook gemeenten) hebben de taak die locaties in beeld te brengen waar de (mogelijke) verontreinigingen zich bevinden. Vervolgens moeten zij een inschatting maken van de mate van de verontreiniging en de daaraan verbonden saneringskosten;
- *de diffuse bodemkwaliteit*. Hier gaat het om het in beeld brengen van de diffuse bodemkwaliteit en het in beeld houden van de 'niet-ernstige' verontreinigingen. Dit onderdeel draait om het beheer van de bodem en inzicht in de kosten die de aanwezige bodemkwaliteit met zich meebrengt voor bijvoorbeeld ruimtelijke planvorming.

Voor het verkrijgen van het landsdekkend beeld binnen een gemeente is het noodzakelijk dat beide onderdelen uitgevoerd worden. Inzicht in de bodemkwaliteit, bijvoorbeeld in de vorm van een bodemkwaliteitskaart is een belangrijke eerste stap. Zo kan bijvoorbeeld de diffuse bodemkwaliteit weergegeven worden op basis van de bodemkwaliteit voor verschillende parameters per deelgebied. Van deze kaart kan de bodemkwaliteitskaart afgeleid worden op basis waarvan grondverzet in het kader van de Vrijstellingsregeling Grondverzet mogelijk is (het doel van het project 'Actief Bodembeheer').

Voor het opstellen van de kaarten kan de provincie gelden beschikbaar stellen vanuit het bodemsaneringsbudget van de Wbb. In principe kan de provincie maximaal 60-80% van de kosten financieren. Voor de uitvoering van het landsdekkend beeld wil de provincie graag samenwerken met initiatieven uit de regio. Lukt dat echter niet dan wordt door de provincie een autonoom spoor gevolgd.

Dit betekent dat, ook als het project actief bodembeheer geen doorgang kent, de bodemkwaliteit in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden toch in kaart gebracht gaat worden. De wijze waarop dit plaats vindt wordt dan uitsluitend door de provincie bepaald. Dit betekent dat andere partijen geen mogelijkheid tot inspraak hebben in de wijze waarop de bodeminformatie verzameld en toegepast wordt.

WLTO

De boeren in het gebied hebben op meerdere terreinen met bodem(kwaliteit) te maken. Ten eerste zijn de boeren belangrijk als grondeigenaar. Op de in hun bezit zijnde gronden kunnen bodemverontreinigingen aanwezig zijn, met name in de vorm van slootdempingen of ophogingen. De aanwezigheid van bodemverontreiniging leidt in voorkomende gevallen tot waardedaling van de grond en indien sprake is van een ernstige verontreiniging is de eigenaar van de grond verantwoordelijk voor de sanering daarvan. Daarom vinden zij inzicht in het voorkomen en de ligging van deze verontreinigingen dan ook niet in het belang van de grondeigenaren.

Een tweede aspect ten aanzien van de betrokkenheid van boeren met bodemkwaliteit is hun verantwoordelijkheid ten aanzien van het onderhouden en baggeren van sloten. In het gebied zijn vele watergangen (ca. 10.000 km) in beheer bij de boeren. In sommige situaties voldoet de vrijkomende bagger niet aan de norm om zonder restricties verspreid te mogen worden. Hoewel niet duidelijk is hoe in deze situatie met de vrijkomende bagger wordt omgegaan hebben de boeren geen behoefte aan extra regelgeving.

Ten aanzien van het project 'Actief Bodembeheer' is het de boeren in het gebied niet duidelijk welk informatieniveau over de aanwezigheid van bodemverontreiniging wordt nagestreefd en op welk gedeelte van de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden dit betrekking heeft. Daarnaast is het ook niet duidelijk op welke wijze met de verkregen informatie wordt omgegaan en wat de consequenties voor het gebied daarvan zijn. Evenmin is voor hen duidelijk in hoeverre het project 'Actief Bodembeheer' invloed heeft op de gangbare wijze van verspreiden van baggerspecie. Een bijkomende overweging is dat het plan van aanpak 'Actief Bodembeheer' gezien wordt als een van de vele (milieu-)regelgevingen die de overheid de boeren oplegt. Ieder initiatief dat inbreekt in het vrije ondernemerschap van de boer wordt op voorhand als negatief beoordeeld.

Hoogheemraadschap Alblasserwaard en Vijfheerenlanden

De betrokkenheid van het Hoogheemraadschap met het project 'Actief Bodembeheer' ligt op het gebied van het hergebruik van bagger. De bij baggerwerkzaamheden vrijkomende specie wordt meestal in depot geplaatst en na rijping als grond afgezet. In de huidige situatie zijn er geen noemenswaardige problemen met de afzet van de gerijpte specie. In de omgeving zijn voldoende grootschalige werken waar de grond naar toe kan. Wel is het Hoogheemraadschap geïnteresseerd in de mogelijkheden om de nog niet gerijpte bagger direct te hergebruiken, dus zonder de (kostbare) tussenstap van het in depot zetten. Toen bleek dat actief bodembeheer hier niet de mogelijkheden voor biedt, nam ook het aanvankelijk enthousiasme af. Voor het Hoogheemraadschap is het van belang dat actief bodembeheer in het gebied de huidige afzetmogelijkheden vergroot en zeker niet bemoeilijkt. Dit mede in het licht van het feit dat de boeren in het bestuur van het Hoogheemraadschap als ingezetenen ook een belangrijke positie innemen. Voor de boeren geldt hetgeen onder het kopje WLTO is beschreven.

Den Hâneker

Het streven van den Hâneker is het bevorderen van het agrarisch natuurbeheer. Dit vanuit de wens om de aankoop van grond voor natuurgebieden zo beperkt mogelijk te houden. Natuurbeheer wordt onder andere ingevuld door middel van beheerovereenkomsten met agrariërs. Vanuit deze werkwijze heeft de organisatie weinig te maken met bodemkwaliteit. Den Hâneker heeft

om deze reden weinig belang bij het project 'Actief Bodembeheer'. Wel wordt aangegeven dat voor de organisatie geldt dat de milieukwaliteit -en dus ook de bodemkwaliteit- in het gebied behouden of verbeterd moet worden. Op dit moment is Den Hâneker een lokale organisatie zonder rechtspositie. Het streven is om op termijn uit te groeien tot een organisatie die gronden beheert of in eigendom heeft. In die situatie kan bodemkwaliteit een belangrijkere rol gaan spelen.

Het programma-bureau gebiedsgericht project

De taak van het programma-bureau is het uitvoeren van de uit het convenant voortkomende acties. In de lopende projecten is bodem geen aandachtspunt. Dit is onder meer het gevolg van de weerstand van de agrarische sector tegen dit onderwerp bij het opstellen van het convenant. Dit geldt niet alleen voor de bodem. Ook andere milieuaspecten hebben een relatief laag aandeel in de benoemde projecten. Dit heeft er toe geleid dat in het convenant en het bijbehorende uitvoeringsprogramma geen toekomstvisie voor de milieukwaliteit in het gebied is opgesteld en zijn er om deze reden ook geen projecten gedefinieerd voor de aanpak van de ammoniakuitstoot en het verbeteren van de rioleringen. Op basis van een evaluatie van het convenant wordt een meerjarenprogramma opgesteld voor het gebied. Wellicht dat deze evaluatie aanknopingspunten biedt om de positie van het milieu in het gebiedsgerichte project te versterken. Voor het versterken van de positie van de bodem binnen het gebiedsgerichte project kan het project actief bodembeheer een rol spelen. Dit vanwege de voorwaarde die het van ministerie van VROM verbindt aan het toekennen van subsidies voor gebiedsgerichte projecten. VROM kent alleen subsidie toe indien het milieu (waaronder de bodem) onderdeel uitmaakt van het gebiedsgerichte project. Om dit te realiseren is het van belang om de landelijke en provinciale ontwikkelingen op het gebied van bodembeleid te schetsen en duidelijk de voordelen van actief bodembeheer te benoemen.

Gemeenten

Gemeenten hebben meerdere belangen bij bodemkwaliteit. Enerzijds zijn zij direct belanghebbende waar het gaat om grondverzet bij diverse activiteiten. Anderzijds hebben zij de taak om, in het kader van het landsdekkend beeld, de bodemkwaliteit in hun gemeente vast te leggen. Actief bodembeheer is er op gericht om grondverzet soepeler en goedkoper te laten verlopen. In de praktijk is het veelal zo dat het grondverzet door de aannemer en/of projectontwikkelaar wordt geregeld. De voordelen van actief bodembeheer zijn in dat geval eerder voor deze partijen dan voor de gemeente. Daarnaast is het zo dat binnen de gemeenten nauwelijks mogelijkheden voor afzet van vrijkomende grond aanwezig zijn. Dit geldt met name in de Vijfheerenlanden en in mindere mate in de Alblasserwaard. In de Alblasserwaard is eerder sprake van een negatieve grondbalans. Dit betekent dat er meer grond wordt aangevoerd dan er vrijkomt. De meerwaarde van actief bodembeheer in het kader van grondverzet en het landsdekkend beeld wordt door de ambtenaren van de gemeenten wel onderkend. Bij een aantal gemeenten is de balans tussen de kosten en het nut van actief bodembeheer nog niet helemaal inzichtelijk.

Een ander aspect is dat bodemkwaliteit bestuurlijk nauwelijks leeft. Bodem wordt eerder beschouwd als iets waarop je kunt bouwen en verkopen dan als iets waaraan je vanuit het oogpunt van milieu kwaliteitseisen zou willen stellen.

5.2 Taken en rollen actoren

De verschillende actoren in het gebied hebben diverse rollen en taken. Volgens RAAKS wordt de houding van de actoren ten opzichte van een initiatief in belangrijke mate bepaald door hun taak en rol in het initiatief.

Voor het gebied Alblasserwaard/Vijfheerenlanden worden, in relatie tot het plan 'Actief Bodembeheer', de onderstaande taken en rollen onderscheiden:

- bevorderen hergebruik grond;
- uitvoeren beleidsvoornemen;
- sectorale belangenbehartiging;
- beheer (watergangen, natuurgebieden, bodemkwaliteit);
- informatievoorziening.

In tabel 2 zijn voor iedere partij de bijbehorende rollen en taken aangegeven.

Tabel 2. Rollen en taken per partij.

Partij	Bevorderen hergebruik	Uitvoeren beleidsvoornemen	Sectorale belangenbehartiging	Beheer	Informatievoorziening
Milieudienst ZH-Z	X	X			X*
Provincie	X	X		X	X*
Gemeenten	X	X		X	X*
Hoogheemraadschap			X	X	
Den Haneker			X	X	
WLTO			X		
Programma-bureau gebiedsgericht project		X			X**

Toelichting:

* met betrekking tot het onderwerp actief bodembeheer

** met betrekking tot het gebiedsgericht project en uitvoering convenant

Uit het overzicht blijkt dat, vanuit het oogpunt van taken en rollen, het zwaartepunt ten aanzien van actief bodembeheer bij de provincie en de gemeenten ligt. Daarnaast blijkt dat de informatievoorziening over actief bodembeheer en bodemkwaliteit tot de taken van drie verschillende organisaties behoort. Niet duidelijk is wie nu primair verantwoordelijk is voor de communicatie en voorlichting rondom het project 'Actief Bodembeheer'.

HOOFDSTUK 6

EVALUATIE EN TOETSING

Deze studie toont dat er een verschil bestaat in doelstellingen en belangen en een verschil in kennis en inzichten tussen de actoren die betrokken zijn bij het project Actief Bodembeheer in de Alblasserwaard. Hiermee is inzicht verkregen in de factoren die het besluitvormingsproces hebben vertraagd.

6.1 Verschil in doelstellingen en belangen in relatie tot rol

Voor de doelstellingen van actoren ten aanzien van het plan van aanpak actief bodembeheer kan de onderstaande indeling in vier categorieën worden gemaakt:

- *voorstanders*:
Organisaties die zich sterk maken voor de implementatie van actief bodembeheer: Milieudienst Zuid-Holland Zuid, Provincie Zuid-Holland (afdeling bodemsanering).
- *verbinders*:
organisaties - vooral overheden - die achter de noodzaak van actief bodembeheer staan en dit proberen te verbinden met andere maatschappelijke doelstellingen: gemeenten, programmabureau gebiedsgericht project.
- *volgers*:
organisaties die het beleid rondom actief bodembeheer volgen en daarbij aansluiten als er koppeling met de eigen doelstelling aan de orde is: natuur-beheerorganisaties, waaronder Den Haneker, Hoogheemraadschap.
- *tegenstanders*:
organisaties die actief bodembeheer als tegengesteld zien aan hun eigen belang: WLTO.

Samenwerking vindt met name plaats tussen organisaties binnen dezelfde categorie of vanuit de categorie verbinders. Potentiële conflicten liggen met name tussen de voorstanders en tegenstanders. Kortweg betekent dit dat een samenwerking tussen de voorstanders, nl. de milieudienst Zuid-Holland Zuid en de provincie Zuid-Holland om het project 'Actief Bodembeheer' een doorstart te geven voor de hand ligt. Via de 'verbinders' (gemeenten en programma-bureau gebiedsgericht project) kunnen de overige partijen (WLTO, Hoogheemraadschap en natuurbeheerorganisaties) betrokken worden bij het project.

Een oorzaak van stagnatie kan zijn dat de rol van de actoren (volgens RAAKS) niet strookt met de taak die zij dienen te spelen binnen het project actief bodembeheer. Daarom worden hier de rollen in relatie tot de taken geanalyseerd.

- Het initiatief van het project ligt bij de Milieudienst ZHZ en Provincie ZH, deze behoren tot de voorstanders.
- De verbinding met andere partijen moet worden gemaakt door de gemeenten en het programmabureau Gebiedsgericht project. Beide behoren tot de categorie verbinders, dus deze taak past bij hun rol. Zij zijn echter nog niet actief in deze rol.
- De volgers en tegenstanders zijn nog niet actief in het project Actief Bodembeheer betrokken. Wellicht is dit zo omdat er nog geen duidelijke structuur is. Het formeren van een structuur is na het opstellen van de gemeenschappelijke doelstelling gesteld.

- In het gebiedsgerichte project is vooralsnog geen rol weggelegd voor het project Actief Bodembeheer, ook niet binnen het thema Natuur of het thema Water en Milieu. Dit houdt mogelijk verband met het feit dat de portefeuillehouder en de trekker van dit thema beide afkomstig zijn van het Hoogheemraadschap, een actor behorend tot de categorie volgers. De praktijk moet uitwijzen of deze constructie handig is of dat wellicht versterking binnen het thema wenselijk is met een persoon uit de groep van verbinders.

6.2 Verschil in kennis en inzichten tussen de actoren

Uit de interviews is tevens naar voren gekomen dat veel van de tegenstand ten aanzien van het project 'Actief Bodembeheer' voortkomt uit onwetendheid over de consequenties van het project voor de diverse partijen. Hierdoor ziet men het project óf als een bedreiging en is men om die reden tegenstander of men ziet de meerwaarde voor de eigen organisatie niet en staat afwach- tend ten opzichte van het project. Daarnaast hebben de verschillende partijen een andere per- ceptie bij het begrip bodemkwaliteit. Dit leidt tot onduidelijkheden ten aanzien van de eigen situatie.

Hoewel bodem momenteel geen rol van betekenis speelt binnen het gebiedsgerichte project kan het in de toekomst wel degelijk een belangrijke beperkende factor worden. Indien de voortgang van diverse projecten, vanuit het oogpunt van subsidieverlening, afhangt van een visie op bodem binnen het gebiedsgerichte project, zal het programmabureau daarmee bij het opstellen van het meerjarenprogramma rekening moeten houden. Aansluiting bij de activiteiten van de milieudienst en de provincie ligt hierdoor voor de hand. De rol van de bodem en de rol van het project 'Actief Bodembeheer' binnen het gebiedsgerichte project kunnen in die zin omschreven worden als ontwikkelingen buiten het project die de integrale aanpak van de milieukwaliteit bin- nen het project positief kunnen beïnvloeden.

HOOFDSTUK 7

CONCLUSIE

Deze studie maakt duidelijk om welke redenen het besluitvormingsproces in het project actief bodembeheer is gestagneerd. Duidelijk is geworden dat er een verschil bestaat in belangen en doelstellingen en een verschil in kennis en informatie tussen de actoren die betrokken zijn bij het project Actief Bodembeheer in de Alblasserwaard.

Belangen en doelstellingen

Inzicht in de verschillen in belangen tussen de actoren is een belangrijke factor bij het verkrijgen van wederzijds begrip. Tevens toont de belangenanalyse aan dat de rol van een aantal actoren (volgens RAAKS) niet strookt met de taak die zij dienen te spelen binnen het project Actief Bodembeheer.

Kennis, voorlichting en communicatie

Verschillen in kennis zijn met name de consequenties van het mislukken van het project. Niet alle actoren zijn hiervan op de hoogte en realiseren zich de wederzijdse afhankelijkheid van alle actoren.

HOOFDSTUK 8

AANBEVELINGEN

Vanuit het feit dat, volgens de RAAKS-benadering, samenwerking vooral te vinden is bij organisaties binnen dezelfde categorie, wordt aanbevolen dat de Milieudienst Zuid-Holland Zuid en de provincie Zuid-Holland gaan samenwerken om het project 'Actief Bodembeheer' een doorstart te geven. Hierdoor krijgt het project een bredere basis. In een gezamenlijke actie van de Milieudienst en de provincie zou getracht kunnen worden het bestaande draagvlak bij de partijen uit de categorie 'verbinders' (gemeenten en programma-bureau gebiedsgericht project) verder uit te bouwen. Hierbij is speciale aandacht nodig voor de rol van de thematrekker en van de portefeuillehouder van het thema Water en Milieu (het Hoogheemraadschap) waar het project Actief Bodembeheer onder ressorteert. Via de 'verbinders' kunnen vervolgens de overige partijen (WLTO, en natuurbeheerorganisaties) betrokken worden bij de opzet en uitvoer van het project 'Actief Bodembeheer'.

Tijdens overleg is naar voren gekomen dat de Milieudienst Zuid-Holland-Zuid het vlot trekken van het project op zich wil nemen. Daarbij kan gedacht worden aan:

- het bijeenkomen van de actoren om begrip te kweken voor wederzijdse afhankelijkheid en ter verbetering van de voorlichting en communicatie (zie ook hieronder);
- de tegenstanders (WLTO) in contact brengen met vergelijkbare partijen uit andere gebieden waar Actief Bodembeheer wel succesvol is gebleken, zoals bijvoorbeeld de Krimpenerwaard². Op deze wijze kan de voorlichting en communicatie eveneens worden verbeterd en is deze bovendien vanuit hetzelfde perspectief belicht;
- overleg met de kerncommissie van het gebiedsgerichte project. Verwacht wordt dat een signaal vanuit deze commissie over het belang van Actief Bodembeheer gunstig en stimulerend kan werken voor alle partijen.

Om de onduidelijkheden voor de diverse partijen ten aanzien van het project 'Actief Bodembeheer' weg te nemen wordt voorgesteld het bestaande plan van aanpak op onderstaande punten aan te passen, waarbij is aangegeven welke partij de verantwoordelijkheid voor de betreffende actie op zich kan nemen:

- Tot overeenstemming komen over de vraag wie primair verantwoordelijk is voor de communicatie rondom het project 'Actief Bodembeheer' (*actie milieudienst Zuid-Holland Zuid in samenwerking met provincie en gemeenten*).
- Communicatie van het doel van het project, de consequenties van de uitvoering van het project voor betrokken partijen in het gebied alsmede de consequenties van het mislukken van het project (bijvoorbeeld in een apart communicatietraject). Indien blijkt dat er sprake is van negatieve consequenties zo mogelijk ook gezamenlijk zoeken naar oplossingsrichtingen, zoals bijvoorbeeld is gevonden in de Krimpenerwaard (*actie milieudienst Zuid-Holland Zuid in samenwerking met de overige betrokken actoren*).

² De gebiedsgerichte aanpak van de slootdempingen in de Krimpenerwaard. De aanpak is daar niet gericht op het uitvoeren van kostbare saneringen, maar op het beheersen van de risico's. De kosten voor de te nemen maatregelen worden gedragen door een stichting. De eigenaren van de slootdempingen kunnen een contract met de stichting afsluiten over het beheer van hun dempingen. Hieraan is wel een financiële bijdrage verbonden, maar deze is lager dan de volledige kosten van een sanering.

- Het nauw betrekken van de WLTO en het Hoogheemraadschap bij het opstellen van het definitieve plan van aanpak van het project 'Actief Bodembeheer'. Dit om te vermijden dat de percepties ten aanzien van bodemkwaliteit en de consequenties daarvan weer uiteen gaan lopen.
- Het duidelijk schetsen van de samenhang van het inzicht in de bodemkwaliteit met andere ontwikkelingen in het gebied en de voor- en nadelen die daar aan verbonden zijn (*actie milieudienst Zuid-Holland Zuid in samenwerking met het programmabureau gebiedsgericht project*).

LITERATUUR

- [1] Goedhart, W. en L. Vogelzang, Analyse Kennisdoorstroming natuurontwikkeling, concept-eindrapport. RMNO/STOAS. Wageningen, augustus 2000.

BIJLAGE A

VRAGENLIJST

- Vraag 1. Introductie?
- Vraag 2. Naam, functie en organisatie?
- Vraag 3. Kunt u een beschrijving van het gebied geven?
- Vraag 4. Wat is uw visie op de toekomstige situatie in het gebied?
- Vraag 5. Welke rol speelt bodem(kwaliteit) in het gebiedsgerichte project?
- Vraag 6. Wat is de rol van uw organisatie in het gebiedsgerichte project?
- Vraag 7. Hoe komt u aan uw kennis die nodig is voor het uitvoeren van projecten binnen het gebied?
- Vraag 8. Wat zijn volgens u de belangrijkste actoren binnen het gebiedsgerichte project?
- Vraag 9. Wat is volgens u de meerwaarde van het gebiedsgerichte project?
- Vraag 10. Ziet u een rol voor een actief bodembeheer binnen het gebied?